

що проявляється у сформованості мотиваційної сфери, навчальних можливостей, здібностей та інтересів учнів, на доборі конкретних індивідуальних завдань, які базуються на міжпредметних зв'язках і реалізуються в синтезі знань, умінь і навичок, здобутих учнями під час опанування навчального матеріалу підручника. Реалізація названих умов забезпечувалася використанням розробленої автором методики організації роботи з підручником.

Запропоновані вихідні положення організації роботи учнів з підручником значно підвищують сприйняття біологічної інформації завдяки широкому спектру загальних методів формування навичок усвідомленого читання у поєднанні з використанням комп'ютерних програм, роботою з розвивальним дидактичним матеріалом, гербаріями, робота зі схемами, таблицями; розширення видів пізнавальної діяльності у процесі інтерактивного навчання, дидактичної гри, навчального тренінгу, розв'язання проблемних і ситуаційних завдань, прийняття рішення, реалізації спільного проекту.

У процесі експериментального навчання здійснювалася реалізація основних функцій підручника, що сприяло формуванню в учнів біологічних знань, навчальних умінь, розвитку розумових і творчих здібностей та забезпечувало формування особистісних якостей учнів (прагнення до самоосвіти, дбайливе ставлення до об'єктів природи, прагнення до самовдосконалення, зростання морально-духовних цінностей). В ході педагогічного експерименту доведено, що розроблений методичний апарат підручника, виявився ефективнішим за традиційний. Це дало підстави для створення методичних рекомендацій, вказівок для вчителів, пам'яток-порад для учнів щодо організації роботи з підручником.

Література

1. Гусинский Э.Н., Турчанинова Ю.И. Введение в философию образования. – М.: Логос, 2001. – 224с.
2. Кузнецов В.Н. Программы и учебники по экологии// Биология в школе. – 1997. – С.30-34.
3. Либеров А.Ю., Бурцева О.Ю. Экология в школе: проектирование образовательных траекторий// наука и школа. – 2000. - №2. – С.33-39.
4. Лозова В.І., Троцько І.В. Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків% ХДПІ, 1996. – 338с.
5. Присяжнюк М.С. Біологія людини. 8 клас: Підручник для середніх загальноосвітніх шкіл/Методична обробка Горяної Л.Г.– К.: Фенікс, 1999.– 384 с.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Єрмаков І.Г. (Київ)

Формування життєвих навичок розглядається як необхідний компонент змісту освіти.

Освітній процес розглядається як природний саморух особистості спеціально впорядкованому освітньому середовищі особистості. Тому для успішного прокладання життєвої траєкторії необхідно створити систему відношень, які стимулюють цей рух, сукупність механізмів і підсистем котрі створюють необхідні й достатні умови для його здійснення. У зв'язку з цим соціально-

педагогічні проблеми розвитку життєвої компетентності, навчання життєвим навичкам виходять сьогодні на рівень пріоритетних. Це вимагає використання освітніх технологій, що активізують учнів, на відміну від передачі абстрактної, готової інформації, відірваної від життя і життєвого Досвіду учнівської молоді.

Перспективним шляхом розвитку освіти є впровадження інноваційних, Рефлексивно-предметних, ігрових технологій. Вивчення досвіду дозволяє зрообити висновки, що найефективнішими технологіями навчання життєвим

- проєктні технології, що забезпечують інтеграцію різнопредметних знань і вмін з різних видів діяльності;
- ігрові технології, що формують уміння розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів;
- тренінгові технології, спрямовані на розвиток творчого мислення, комунікативної, психологічної компетентності учнівської молоді.

Зазначені технології ставлять дитину в позицію творця, а не виконавця чужої волі. На жаль, в умовах традиційного навчання учень поки що залишається пасивним об'єктом впливів.

Доречно згадати, що з цього приводу І.П. Павлов зауважив: «При хорошому методі і не дуже талановита людина може зробити багато, а при поганому методі й геніальна людина працюватиме даремно».

Психологія компетентністю зорієнтованого навчання спрямована на те, як допомогти дитині пізнати себе (самопізнання), як оцінювати себе (самооцінка), як навчити самоаналізу (рефлексія), скласти життєву програму, проєкт (самопроєктування), і, звичайно, як планувати, організовувати діяльність задля досягнення мети життя, як здійснювати відповідальний життєвий вибір.

Зазначені технології відкривають широкі можливості для розвитку життєвих здатностей як дітей, так і дорослих, сприяють створенню такого освітньо-розвивального простору, в результаті взаємодії з котрим у педагогів формується розуміння ними індивідуальної сутності, на основі якої виробляється особистісна педагогічна концепція і персонал-технологія.

У контексті сказаного основою розвитку життєвої компетентності повинні бути такі технології навчання, які б забезпечували пізнавальну активність та самостійність учнів, сприяли б формуванню навичок застосовувати набуті знання. Такими є інтерактивні технології.

Інтерактивні технології навчання, основна мета яких створити оптимальні умови для повноцінної взаємодії на занятті між усіма суб'єктами навчального процесу. На думку І Беха, інтерактивне навчання передбачає перетворення суперпозиції вчителя і субординізовані позиції вихованця у особистісно-рівноправні позиції. Інтерактивні технології допомагають освоїти вміння вести соціокультурний діалог на основі розуміння, прийняття та визнання особистості. Суть інтерактивних технологій у тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії учасників навчально-виховного процесу. Це співнавчання (колективне, коопероване, навчання у співпраці), в якому вчитель та учні є суб'єктами навчання. Учитель виступає лише в ролі організатора процесу навчання, лідера групи учнів. Вони найбільш відповідають компетентісно спрямованому підходу до навчання. При використанні інтерактивних технологій, як правило, моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення застосовуються рольові ігри. Тому вони сприяють формуванню в учнів умінь і навичок, виробленню їх власних цінностей, створюють атмосферу співробітництва, творчої взаємодії.

Інтерактивні технології навчання:

- враховують глибинні психологічні закономірності розвитку творчої особистості;
- розвивають здатність дитини до пошуку нових знань, допомагають

- здійснити інтелектуальний прорив, формують активну життєву позицію;
- сприяють формуванню навичок критичного мислення, прийняття рішень, розв'язування проблем;
 - учать продуктивно спілкуватися, ставити питання, предствляти різні точки зору, уміло й компетентно вести діалог;
 - заохочують до співпраці;
 - сприяють переосмисленню уявлень про свій образ Я та емоції, осягненню і засвоєнню дітьми духовних цінностей;
 - підвищують самооцінку дітей;
 - сприяють усвідомленню стартових можливостей особистості, оцінці шансів і перспектив на майбутнє;
 - формують у молоді навички соціальної взаємодії, здатності до конструктивного розв'язання проблем спілкування за умов інтеграційних процесів у полікультурному середовищі.

За таких умов розвиток життєвої компетентності особисті освоєння досвіду суспільного життя відбуваються не у формі академічного учнівства та подальшої апробації і коригування його наслідків, а в єдності учнівства та практики соціального життя, з поступальним збільшенням ваги саме практичної участі молоді людини в житті суспільства.

Лише такий підхід гарантує об'єктивну оцінку, коригуванні та розвиток якостей особистості згідно з вимогами соціальної реальності. Завдяки цьому забезпечується становлення системи життєвих навичок соціально самоідентифікація та самовизначення особистості. Узагальненим наслідком цього процесу стають усвідомлення і прийняття власних життєвих перспектив і можливого місця і ролі в суспільному житті, визначення свого покликання, формування життєвого проекту.

Література

1. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред. І.Г.Єрмакова. – Запоріжжя: Центріон, 2005. – 640 с.

СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ „СУЧАСНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО”

Титаренко В.П. (Полтава)

Духовна сфера особистості-громадянина містить у собі цілу низку якостей – цінностей і ціннісних орієнтацій, серед яких важливе місце посідає утвердження у стосунках із природою гуманних основ захисту та гармонії.

На підставі цього можна вибудувати багаторівневу модель духовної особистості, беручи за основу екологічну спрямованість людини. Саме ця риса найбільше визначає як будуть формуватися екологічні духовні цінності та орієнтації. Екологічна спрямованість виражається через це конкретні складники: зацікавленість інформацією екологічного характеру, сформованість почуття гармонійної єдності з природою, прагнення захистити природу та до участі в природоохоронних заходах, схильність до активного пошуку шляхів виходу з екологічної кризи, усвідомлення власної причетності до створення кризового